

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 33Dz/3/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200013
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200013.3

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a sudcov Mgr. Kristíny Babiakovej a prof. JUDr. PhDr. Petra Potáscha, PhD., v právnej veci navrhovateľa: V. W. N., nar. XX. X. XXXX, bytom X. XXX/XX, N.Š., sudca Okresného súdu Trebišov, o určenie neplatnosti písomného napomenutia, vedenej na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/23/2021, v konaní o oznámení zaujatosti sudcu Mgr. Michala Novotného, takto

r o z h o d o l :

Sudca disciplinárneho senátu 31D Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky Mgr. Michal Novotný j e v y l ú č e n ý z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/23/2021 podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 4 a § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku.

O d ô v o d n e n i e

1. Disciplinárne konanie vo veciach sudcov, prokurátorov, notárov a súdnych exekútorov je s účinnosťou od 1. decembra 2021 upravené zákonom č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov [disciplinárny súdny poriadok (ďalej aj ako „DSP“)].

2. Na návrh navrhovateľa zo dňa 2. decembra 2021 (doručený súdu dňa 6. decembra 2021) prebieha na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Najvyšší správny súd“) konanie na určenie neplatnosti písomného napomenutia Ministersky spravodlivosti SR zo dňa 18. novembra 2021 udeleného navrhovateľovi. Podľa rozvrhu práce Najvyššieho správneho súdu na kalendárny rok 2021 bola vec elektronickou podateľňou Najvyššieho správneho súdu pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom pridelená na prejednanie a rozhodnutie do súdneho oddelenia 31D, v zložení: predsedníčka disciplinárneho senátu JUDr. Zdenka Reisenauerová a sudcovia senátu Mgr. Michal Novotný a prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD.

3. Senátu 33Dz bolo dňa 31. januára 2022 predložené na rozhodnutie oznámenie zaujatosti sudcu disciplinárneho senátu 31D Mgr. Michala Novotného. V oznámení zo dňa 31. januára 2022 sudca

uviedol dôvody, pre ktoré žiada byť vylúčený z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci. Oznámenie dôvodov vylúčenia zdôvodnil tým, že v období od 1. júna 2020 do 1. augusta 2021 vykonával funkciu štátneho tajomníka ministerstva spravodlivosti a z titulu svojej funkcie odporučil jemu podriadenej sekcii trestného práva Ministerstva spravodlivosti SR, aby predložila podnet sekcii dohľadu na spracovanie disciplinárneho návrhu, a preto písomné napomenutie, ktorého platnosť je predmetom konania, bolo spracované na základe jeho odporúčania. Tieto skutočnosti podľa jeho názoru zakladajú jeho pomer k prejednávanej veci.

4. Najvyšší správny súd podľa § 24 ods. 2 DSP posúdil oznámenie zaujatosti sudcu súdneho oddelenia 31D Mgr. Michala Novotného v konaní o určenie neplatnosti písomného napomenutia vzhľadom na jeho pomer k veci.

5. Podľa § 4 DSP, ak tento zákon neustanovuje inak a ak to povaha veci nevyklučuje, na disciplinárne konanie sa primerane použijú ustanovenia Trestného poriadku o základných zásadách trestného konania, o spoločnom konaní, o vylúčení súdu a iných osôb, o obhajcovi, o úkonoch trestného konania, o dokazovaní, o rozhodovaní súdu, o hlavnom pojednávaní, o odvolaní, o dohode o uznaní viny a prijatí trestu, o obnove konania a o trovách trestného konania.

6. Podľa § 24 ods. 2 DSP o námietke zaujatosti a o oznámení predsedu disciplinárneho senátu, sudcu disciplinárneho senátu alebo príslušných a o ich zaujatosti rozhoduje trojčlenný senát najvyššieho správneho súdu určený náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti do siedmych dní od predloženia veci.

7. Účelom právnej úpravy ustanovenej v citovanej právnej norme § 24 DSP je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu, k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď (i) k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), (ii) k účastníkom konania (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu tak pozitívneho alebo negatívneho), (iii) k zástupcom účastníkov konania.

8. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákonom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity, resp. domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci, (ako aj je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci).

9. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti. Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností.

10. Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

11. Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t.j.

zistovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp.zn. III. ÚS 16/00).

12. Neustrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Neustrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci“.

13. Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a neustranne.

14. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým sú stanovené ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu existenciou určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

15. V tejto súvislosti Najvyšší správny súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na neustranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania neustranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky neustrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

16. V danej súvislosti najvyšší správny súd dáva do pozornosti, že sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a neustrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje neustranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. zákon o sudcoch (ďalej aj ako „zákon o sudcoch“) v záujme záruky nezávislosti a neustrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho neustrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, neustranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen neustranný, ale sa musí ako neustranný javiť navonok (§ 2 ods. 1 a 2 zákona o sudcoch).

17. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach podliehajúcich súdnemu prieskumu. K tomuto postojú čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

18. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko neustrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a neustranne rozhodovať.

19. Vzhľadom k uvedenému Najvyšší správny súd Slovenskej republiky podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku za primeranej aplikácie ustanovení DSP rozhodol tak, že vec prejednávajúci sudca

Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky Mgr. Michal Novotný je vylúčený z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/23/2021. Najvyšší správny súd dospel k tomuto záveru jednak na základe subjektívne tvrdeného pomeru k veci zo strany sudcu, ako aj z objektívnych skutočností, keď odporúčanie na podanie disciplinárneho návrhu z pozície nadriadeného v posudzovanej veci jednoznačne stavia sudcu do pozície, keď nespĺňa predpoklady nestrannosti sudcu.

20. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.